

**L'educació i la formació de persones adultes:
perspectives de present i futur**

editorial

carpeta

Estratègies participatives per a la formació d'una ciutadania crítica

Auxiliadora Sales Ciges • 5

Al vent, la cara al vent

Eduardo Carbonero • 11

Desconstruint les pràctiques educatives en la formació de persones adultes:

narrativa, investigació i aprenentatge

Analia E. Leite Méndez • 23

El moviment de l'aprenentatge i l'aprenentatge de moure's

Anna Gómez i Mundó • 30

contínua

Educació comunitària-popular i pedagogia del comú: itineraris, tensions i empremtes freirianes

Jorge Osorio Vargas • 37

persones, territoris i experiències

Activa la llengua. Treball sobre les actituds lingüístiques dels adults

Margalida Barceló i Maria Josep Carrasco • 57

Formació pública d'adults SERVEF: una simbiosi necessària

L. Milagros de Lucas Sanz • 67

Espanyol com a segona llengua per a persones nouvingudes i integració sociolaboral. Programa d'aprenentatge de la Llengua i Cultura del País d'Acollida

Fundació Elche Acoge: Trinidad Urbán i Angeles Rodes Lafuente • 72

El reconeixement d'aprenentatges adquirits en l'experiència en la política d'educació dels adults a Portugal

Carmen Cavaco • 75

investigació

El treball en les economies diverses com a aprenentatge que crea valor

Antonia de Vita • 81

arxiu

dialògica

Històries de literacitat. La lectura i l'escriptura en la vida de persones adultes amb poca escolaritat

Maria de Lourdes Dionísio • 99

fotografia

Escola d'estiu de formació de persones adultes, en moviment (2009) • 109

llibres

Neoliberalismo educativo

Enrique J. Díez Gutiérrez • 111

Sumari

Com participar

Quaderns d'Educació Contínua?

Les pàgines de la nostra revista estan obertes a tot tipus de col·laboracions relacionades amb l'Educació i la Formació de les Persones Adultes. El nostre interès és oferir la publicació a tots aquells que desitgen col·laborar en ella exposant els seus coneixements, les seues reflexions i experiències analitzades. Així com també a les persones i institucions que desitgen difondre a través dels Quaderns d'Educació Contínua les seues iniciatives i activitats dins d'aquest àmbit.

Les col·laboracions han de requerir les següents condicions bàsiques:

- L'extensió dels treballs serà de 10 pàgines en format DIN A-4, a doble espai, amb un títol que sintetitzi el seu contingut. És convenient d'intercalar apartats que divideixquen i ordenen les diferents parts de l'exposició.
- S'enviarà dues còpies del treball acompanyades d'una versió d'aquest en suport informàtic, preferentment en Winword. S'aconsella, si el tema ho permet, incloure gràfics, quadres sinòptics, etc., que il·lustren i completen el contingut del text.
- Com és natural la revista podrà realitzar una «correcció d'estil» sobre el text original, que en cap dels casos alterarà els conceptes ni l'enfocament adoptats per l'autor.
- Notícies i dades per a ser incloses en les pàgines informatives de la revista, sobre congressos, jornades, convenis, acords, programes, plans, iniciatives, projectes; cursos, conferències, debats, premis i concursos; publicacions de llibres, revistes, manuals, etc.
- Ha d'incloure sempre la font responsable i les notes de referència on el lector pugui requerir major informació.

Cada vegada més, hem anat observant com el projecte certament emancipador de l'educació i formació de persones adultes a les nostres contrades, va esdevenint un projecte, quasi sols programa novament, de les classes dominants —independentment de la seua adscripció ideològica i política— adreçat a les persones joves i adultes més vulnerables i empobrides —potser hui ja una amplíssima majoria de les nostres societats— per controlar les seues indignacions, per conformar-les meritocràticament i, sobretot, mantenir-les, més o menys, entretingudes en una, cada vegada més, fal·laç pugna per una certa mobilitat social que, any rere any, se'ns mostra difícilment viable i que, a més a més, aprofundeix en les constants de desigualtat i exclusió i, per tant, anorreant les d'igualtat d'oportunitat...

Aquestes son algunes de les components de l'actualitat/del present de l'educació i formació de persones adultes, de l'educació permanent... en la immensa majoria de les iniciatives educatives i formatives d'aquest àmbit. Aquestes accentuen aquestes variables i la tendència predominant és conformar les escoles com a *escoles-castells*, amb algunes vel·leïtats i/o eixides opcionals —un cert turisme pedagògic local, unes visites etno-arqueo-lògiques, algunes festes i/o celebracions quasi culturals...— i, a més a més, deslligades de la resta d'iniciatives sociopolítiques, antiracistes, feministes..., sense cap possibilitat-potencialitat de reiniciar mapeigs de la realitat i diagnòstics de la situació socioeducativa, econòmica, cultural...; etc. I, clar, en aquestes escoles-castells els procediments, les metodologies, les didàctiques, els materials, les valoritzacions... un dia i un altre dia, a tothora tal vegada, tenen un fort caràcter feudalitzant i/o fidelitzant de les persones joves i adultes, una empremta autoritària amb contracte de servei o sense, però sempre amb cens, per això son comunitats d'aprenentatge (¿...?)... i permanentment cooptats, unes vegades les persones educadores, sempre les persones educandes i, de vegades, totes dues. Tot plegat produeix, negativament, un procés d'instrumentalització i d'utilització d'aquest teixit social específic (grups, entitats, etc.), incapacitant-lo per a actuar dinàmicament i emancipatòria i, alhora, anul·lant d'aquesta manera el teixit social específic (associacions de persones adultes participants, col·lectius de novació educativa...) i possibilitant l'emergència de col·lectius inoperants però clients i de dinàmiques estamentals corporatives neutralitzadores.

L'horitzó futur, que està sent ací i ara, es mostra amb altres formes i figures: per exemple, tractant que les escoles esde-

vinguen *escoles-ciutadanes* en les quals les persones joves i adultes estiguen al bell mig de les planificacions-programacions de les iniciatives educatives; escoltant, amb atenció afectiva i efectiva, les persones joves i adultes, tot recollint les seues paraules i els seus processos de tornar-se altres; actuant amb sensibilitat i sensitivitat envers les persones i els seus processos..., en presència —sense contracció del temps ni de l'espai, sense distracció...—, en unes accions educatives i formatives que podríem esdevenir la clau de volta d'unes pràctiques de llibertat per ser capaços, persones educandes i educadores, de fer emergir conjuntivament el futur, ara i ací, enfortint les experiències singulars i comuns..., en aquestes escoles-ciutadanes, puix com ens expressa George Steiner: *“Tota experiència modifica la consciència. Sigui subliminar o traumàtic, no hi ha cap esdeveniment psíquic o físicomaterial que no alteri la nostra complexa identitat. (...) Tot i ser desinteressada i tan sovint totalment inesperada (...) la trobada, la col·lisió entre la consciència i les formes significatives, entre la percepció i l'estètica, és de les més potents. Pot transformar-nos...”*

Senzillament i humil, una forma de donar cos al futur-present és definir l'educació permanent com una acció creadora, ancorada en un present que és, simultàniament, passat i per venir i, alhora, aquest present està sempre situat en un territori que és context temporal i, també, espacial, cultural i social... Potser és una de les experiències realment revolucionàries en les quals les persones joves i adultes participem —en un ventall molt ampli de quefers i, sobretot, amb tendències i/o graus de compromís i responsabilitat— en unes accions concretes sobre el terreny en què les tasques bàsiques són, com senyala Gilles Deleuze: *‘desenvolupar les línies d'un dispositiu (...) traçar un mapa, cartografiar, explorar terres desconegudes (...) cal instal·lar-se a les línies mateixes, que no es conformen amb compondre un dispositiu sinó que el travessen i li arrosseguen, de nord a sud, d'est a oest o en diagonal’*, la qual cosa ens situa en una dimensió en què veure i parlar, parlar i pensar, pensar i fer, fer i obrar... són les accions que poden tornar-se un treball singular i comú que genera una proliferació de desuniformitzacions i d'emancipacions..., en definitiva, de creacions múltiples que han de suposar sempre la resistència i la recuperació i l'actualització d'una pedagogia de llibertat, antagònica i, un exemple paradigmàtic, és el que podríem fer en les iniciatives d'educació i formació de persones adultes, un treball en xarxa amb altres iniciatives, contra *l'analfabetisme il·lustrat*.